

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНА УСТАНОВА
«ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
ІНСТИТУТ «БЕЙТ-ХАНА»

Кафедра педагогіки та психології

РОБОЧА ПРОГРАМА
освітнього компонента

ОДФ 2. 18 ПРОГРАМА РАННЬОГО ВТРУЧАННЯ

підготовки

бакалаврів

(назва рівня вищої освіти)

галузі знань

01 Освіта / Педагогіка

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальності

012 Дошкільна освіта

(код і найменування спеціальності)

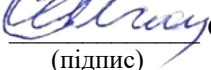
Дніпро-2024 рік

Робоча програма освітнього компонента ОДФ 2. 18 Програма раннього втручання для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів для здобувачів вищої освіти II курсу.

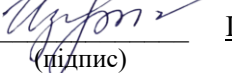
Розробник: Базилевська О. О., кандидат педагогічних наук, доцент, викладач кафедри педагогіки та психології

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від «26» серпня 2024 року № 1

Зав. кафедри Станіслав САПОЖНИКОВ, док. пед. наук, професор
(підпис)

Робоча програма перевірена навчально-методичним відділом «28» серпня 2024 року

Завідувач навчально-методичного відділу Інна ЗЕРКАЛЬ
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	Денна	Заочна
Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	
Мова викладання	українська	
Передумови вивчення навчальної дисципліни	ОДФ 2. 03 Педагогіка загальна ОДФ 2. 04 Педагогіка раннього дитинства ОДФ 2. 06 Психологія загальна ОДФ 2. 07 Психологія раннього дитинства ОДФ 2. 08 Психологія дитяча з практикумом ОДФ 2. 09 Психологія педагогічна	
Курс	3	3
Семестр / триместр	5	8
Загальний обсяг годин / кредитів	90/3	90/3
Кількість змістовних модулів	4	4
Годин на аудиторне вивчення	34	12
Годин на самостійне вивчення	56	78
Форма підсумкового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета: формувати у студентів систему компетентностей щодо організації та впровадження фахової підтримки дітей раннього віку та їхніх родин.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- формувати загальні компетентності: світоглядну, громадянську, комунікативну, міжособистісну взаємодію, інформаційно-комунікаційну, креативну, аналітичну, самоосвітню;
- формувати фахові компетентності: організаційну, теоретико-методологічну, психолого-педагогічну, методичну, спеціально-педагогічну, спеціально-методичну, проєктувальну, консультативну;
- забезпечити набуття практичних навичок при формуванні здатності визначати порушення у розвитку дітей раннього віку, системно аналізувати їхні сильні сторони, ресурси розвитку та можливості родини, розробляти стратегії втручання, вибудовувати партнерські стосунки з батьками та здійснювати психолого-педагогічний супровід у форматі міждисциплінарної та міжвідомчої взаємодії.

Результати навчання за дисципліною:

- знати і розуміти теоретичні засади організації та впровадження програми раннього втручання;
- знати теоретичні підходи (доказову базу) щодо переваги організації фахової допомоги дітям раннього віку з особливими освітніми потребами;
- знати міжнародну і вітчизняну практику організації допомоги дітям з раннього віку та їхнім родинам;

- уміти формулювати ідеї щодо розкриття ресурсів дітей з ООП, віри у їхні можливості та максимального залучення до участі в освітньому процесі та житті соціуму;
- знати і розуміти особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з раннього віку в природних умовах;
- знати і розуміти процес оцінки стану розвитку дітей раннього віку за скринінговими методиками;
- уміти планувати, організовувати і реалізовувати програми раннього втручання для дітей раннього віку;
- володіти технологією проведення оцінки результативності програми раннього втручання.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Програма раннього втручання» забезпечує набуття здобувачами освіти ряду *компетентностей*.

Компетентності, що формуються:

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-15. Здатність до забезпечення індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей та потреб.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Програмні результати навчання:

ПР-3 Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-5 Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПР-6 Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-7 Планувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей та потреб дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПР-8 Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ПР-10 Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

ПР-16 Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПР-18 Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПР-19 Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

ПР-20 Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методів і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

ПР-21 Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

4. Зміст програми навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОЦЕСУ РАННЬОГО ВТРУЧАННЯ

Тема 1. Основи раннього втручання.

Визначення, ціль, основне призначення та пріоритетний напрям раннього втручання. Переваги системи раннього втручання. Порівняльні характеристики «традиційної» медико-реабілітаційної моделі надання послуг та раннього втручання. Бар'єри на шляху впровадження системи раннього втручання. Керівні принципи послуги раннього втручання.

Тема 2. Міжнародний досвід впровадження системи раннього втручання.

Міжнародна діяльність ЮНІСЕФ. Місія та мета програми розвитку політики раннього дитинства ЮНЕСКО. Діяльність Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я (ВООЗ). Роль Ради Європи у впровадженні системи раннього втручання. Основні пріоритети та ключові елементи політики раннього втручання. Системи раннього втручання у різних країнах (США, Німеччина, Португалія, Канада, Ірландія). Тема 3. Історія розвитку дошкільної інклюзивної освіти у психолого-педагогічній науці.

Тема 3. Практика впровадження допомоги дітям раннього віку в Україні.

Сучасний стан та перспективи розвитку послуги раннього розвитку послуги раннього втручання в Україні. Створення центрів раннього втручання комунальної форми власності. Формування послуги раннього втручання на базі установ різного відомчого підпорядкування. Організація послуги раннього втручання. Соціальне замовлення послуг раннього втручання у недержавних суб'єктів. Формування політики раннього втручання, кроки її розроблення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. БАЗОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ РАННЬОГО ВТРУЧАННЯ

Тема 4. Переваги організації фахової допомоги дітям раннього віку з особливими освітніми потребами: доказова база.

Правове забезпечення визначення та урахування особливих освітніх потреб дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Методичні підходи до оцінки ООП та розбудови на їх основі програм підтримки та допомоги для дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Досвід зарубіжних країн у ракурсі соціально-педагогічних характеристик процесу ранньої соціальної реабілітації.

Тема 5. Цілі і завдання програми раннього втручання. Головні принципи розбудови програм раннього втручання.

Раннє виявлення проблеми або порушення в розвитку дитини. Види, спрямованість та основні завдання програм раннього втручання. Створення умов для задоволення особливих потреб розвитку дітей в ранньому віці. Фахова підтримка сильних сторін та задоволення потреб дитини з ООП.

Тема 6. Зміст та структура програми раннього втручання.

Основні принципи організації та надання послуги раннього втручання. Алгоритм надання послуги раннього втручання. Хронометраж послуги раннього втручання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. РОДИНОЦЕНТРОВАНИЙ ПІДХІД ЯК ГОЛОВНИЙ ОРІЄНТИР РАННЬОГО ВТРУЧАННЯ

Тема 7. Співпраця фахівців і батьків при зборі первинної інформації про дитину.

Особливості родиноцентрованого підходу у програмах раннього втручання. Роль батьків як експертів щодо розвитку своєї дитини. Важливість підтримки та зміцнення стосунків між батьками і дитиною у програмі раннього втручання. Виявлення ресурсів сім'ї.

Тема 8. Партнерство батьків і фахівців при розробленні програми втручання. Особливості впровадження програми домашнє візитування.

Сім'я як системоутворююча детермінанта в соціально-культурному статусі дитини. Психолого-педагогічний супровід родини. Етапи родинного супроводу дітей раннього віку з особливими освітніми потребами. Основні орієнтири програми домашнього візитування.

Тема 9. Колегіальна (батьки-фахівці) реалізація програми втручання та моніторинг успішності розвитку дитини.

Складові успішної реалізації програми раннього втручання у співпраці батьків та фахівців. Бар'єри на шляху реалізації програми втручання. Види, етапи та складові моніторингу успішності розвитку дитини.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. РОЗРОБЛЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМ РАННЬОГО ВТРУЧАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Тема 10. Стандартні вимоги до організації фахової допомоги у системі раннього втручання.

Система раннього втручання у контексті допомоги дітям з особливими потребами. Стандартні вимоги до системної ранньої допомоги: організаційні етапи, міждисциплінарна оцінка стану та особливостей розвитку дитини. Підготовка переходу дитини з системи раннього втручання до закладу дошкільної освіти.

Тема 11. Технологія здійснення діагностичних процедур у системі раннього втручання.

Діагностичні методики скринінгової спрямованості як ресурс для визначення порушень у розвитку у дітей раннього віку. Можливості та обмеження діагностичного інструментарію у контексті розбудови допомоги дітям раннього віку.

Тема 12. Особливості розбудови індивідуальної програми з урахуванням рівня розвитку та потреб дитини та родини.

Цілі та зміст індивідуальної програми підтримки родини дітей раннього віку. Участь батьків, інших членів родини та фахівців у розробленні та реалізації індивідуальної програми втручання. Пріоритетність цілей в залежності від супутніх порушень. Визначення умов реалізації програми.

Тема 13. Технологія проведення оцінки результатів й ефективності програми раннього втручання.

Перегляд особливих освітніх потреб дітей з психофізичними порушеннями за результатами оцінювання та моніторингу динаміки їхнього розвитку. Постановка нових цілей та визначення нових потреб як показник позитивних зрушень у стані розвитку та навчальних досягнень дитини з ООП. Виявлення критеріїв, чинників та показників ефективності роботи з дитиною з ООП.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													Форма контролю
	денна форма						Заочна форма							
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	се м	ла б	ін д	с. р.		л	сем	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Загальні питання процесу раннього втручання														
Тема 1. Основи раннього втручання.	6	2				4	8	2					6	у
Тема 2. Міжнародний досвід впровадження системи раннього втручання.	6	2				4	6						6	ПК
Тема 3. Практика впровадження допомоги дітям раннього віку в Україні.	6	2				4	6						6	ПК
Разом за змістовим модулем 1	18	6				12	20	2					18	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Базові засади організації та впровадження програми раннього втручання														
Тема 4. Переваги організації фахової допомоги дітям раннього віку з особливими освітніми потребами: доказова база.	6	2				4	6						6	ПК
Тема 5. Цілі і завдання програми	6	2				4	8	2					6	ПК

раннього втручання. Головні принципи розбудови програм раннього втручання.													
Тема 6. Зміст та структура програми раннього втручання.	6	2			4	8	2					6	ПК
Разом за змістовим модулем 2	18	6			12	22	4					18	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Родиноцентрований підхід як головний орієнтир раннього втручання													
Тема 7. Співпраця фахівців і батьків при зборі первинної інформації про дитину.	8	2	2		4	6						6	ПК
Тема 8. Партнерство батьків і фахівців при розробленні програми втручання. Особливості впровадження програми домашнє візитування	6	2			4	6						6	ПК
Тема 9. Колегіальна (батьки-фахівці) реалізація програми втручання та моніторинг успішності розвитку дитини.	8	2			6	6						6	У
Разом за змістовим модулем 3	22	6	2		14	18						18	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Розроблення та впровадження програм раннього втручання для дітей з особливими освітніми потребами													
Тема 10. Стандартні вимоги до організації фахової допомоги у системі раннього втручання.	6	2			4	6						6	ПК
Тема 11. Технологія здійснення діагностичних процедур у системі раннього втручання.	10	2	2		6	8	2					6	ПК
Тема 12. Особливості розбудови індивідуальної	10	2	2		6	8	2					6	ПК

програми з урахуванням рівня розвитку та потреб дитини та родини.													
Тема 13. Технологія проведення оцінки результатів й ефективності програми раннього втручання.	6	2	2			2	8	2				6	ПК
Разом за змістовим модулем 4	32	8	6			18	30	6				24	
Всього	90	26	8			56	90	12				78	

Форми контролю: усне опитування – У
контрольні роботи – КР
перевірка конспектів – ПК
тестування – Т
колоквіум – К

5. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		
		Денна форма	Заочна форма	Макс. кіл-ть балів
1	Тема 1. Основи раннього втручання.	2	2	2
2	Тема 2. Міжнародний досвід впровадження системи раннього втручання.	2		2
3	Тема 3. Практика впровадження допомоги дітям раннього віку в Україні.	2		2
4	Тема 4. Переваги організації фахової допомоги дітям раннього віку з особливими освітніми потребами: доказова база.	2		2
5	Тема 5. Цілі і завдання програми раннього втручання. Головні принципи розбудови програм раннього втручання.	2	2	2
6	Тема 6. Зміст та структура програми раннього втручання.	2	2	2
7	Тема 7. Співпраця фахівців і батьків при зборі первинної інформації про дитину.	2		2

8	Тема 8. Партнерство батьків і фахівців при розробленні програми втручання. Особливості впровадження програми домашнє візитування	2		2
9	Тема 9. Колегіальна (батьки-фахівці) реалізація програми втручання та моніторинг успішності розвитку дитини.	2		2
10	Тема 10. Стандартні вимоги до організації фахової допомоги у системі раннього втручання.	2		2
11	Тема 11. Технологія здійснення діагностичних процедур у системі раннього втручання.	2	2	2
12	Тема 12. Особливості розбудови індивідуальної програми з урахуванням рівня розвитку та потреб дитини та родини.	2	2	2
13	Тема 13. Технологія проведення оцінки результатів й ефективності програми раннього втручання.	2	2	2
Усього годин		26	12	26

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Макс. кіл-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1	Тема 11. Технологія здійснення діагностичних процедур у системі раннього втручання.	2		6
2	Тема 12. Особливості розбудови індивідуальної програми з урахуванням рівня розвитку та потреб дитини та родини.	2		6
Усього годин		4	-	12

7. Теми практичних занять (не передбачено).

8. Теми лабораторних занять (не передбачено).

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Макс. кіл-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1	Тема 1. Основи раннього втручання. <i>1.Опрацювання лекційного теоретичного матеріалу</i>	4	6	
2	Тема 2. Міжнародний досвід впровадження системи раннього втручання. <i>1.Опрацювання лекційного теоретичного матеріалу.</i>	4	6	2

	<i>2.Розробити презентацію – порівняння досвіду впровадження системи раннього втручання різними країнами (порівняння 2-3 країн).</i>			
3	Тема 3. Практика впровадження допомоги дітям раннього віку в Україні. <i>1.Опрацювання лекційного теоретичного матеріалу. 2.Розробити презентацію стосовно політики раннього втручання на місцевому рівні.</i>	4	6	2
4	Тема 4. Переваги організації фахової допомоги дітям раннього віку з особливими освітніми потребами: доказова база. <i>1.Опрацювання лекційного теоретичного матеріалу. 2.Написати реферат за темою: «Правове забезпечення дітей з порушеннями психофізичного розвитку».</i>	4	6	2
5	Тема 5. Цілі і завдання програми раннього втручання. Головні принципи розбудови програм раннього втручання. <i>1. Опрацювання лекційного теоретичного матеріалу. 2.Розробити свої таблиці із завданнями у контексті раннього втручання та способами їх вирішення.</i>	4	6	2
6	Тема 6. Зміст та структура програми раннього втручання. <i>1.Опрацювання лекційного теоретичного матеріалу. 2.Розробити презентацію щодо структури та хронометражу послуги раннього втручання</i>	4	6	2
7	Тема 7. Співпраця фахівців і батьків при зборі первинної інформації про дитину. <i>1.Опрацювання лекційного теоретичного матеріалу. 2.Розробити презентацію свого бачення моделі родиноцентрованого підходу як головного орієнтиру раннього втручання.</i>	6	6	2
8	Тема 8. Партнерство батьків і фахівців при розробленні програми втручання. Особливості впровадження програми домашнє візитування. <i>1.Опрацювання лекційного теоретичного матеріалу. 2.Розробити презентацію своєї розробки домашнього візитування.</i>	4	6	2
9	Тема 9. Колегіальна (батьки-фахівці) реалізація програми втручання та моніторинг успішності розвитку дитини. <i>1.Опрацювання лекційного теоретичного матеріалу.</i>	6	6	-
10	Тема 10. Стандартні вимоги до організації фахової допомоги у системі раннього втручання. <i>1. Опишіть стандартні вимоги до системної ранньої допомоги (організаційні етапи, міждисциплінарна оцінка стану та особливостей розвитку дитини).</i>	4	6	2

11	Тема 11. Технологія здійснення діагностичних процедур у системі раннього втручання. 1. <i>Опрацювання лекційного теоретичного матеріалу.</i> 2. <i>Підготувати доповідь та презентацією: Арсенал діагностичних процедур фахівця у системі раннього втручання.</i>	6	6	2
12	Тема 12. Особливості розбудови індивідуальної програми з урахуванням рівня розвитку та потреб дитини та родини. 1. <i>Опрацювання лекційного теоретичного матеріалу.</i> 2. <i>Підготувати доповідь та презентацією: Представлення індивідуальної програми з урахуванням рівня розвитку та потреб дитини і родини.</i>	6	6	2
13	Тема 13. Технологія проведення оцінки результатів й ефективності програми раннього втручання. 1. <i>Опишіть аналіз критеріїв, чинників та показників ефективності роботи з дитиною з ООП.</i>	4	6	2
Усього годин		60	78	22

10. Методи навчання:

Загальні:

- **Словесні** методи навчання: евристична бесіда; акроматичне пояснення (індукція, дедукція, традукція), розповідь, лекція, інструктаж, робота з підручником.
- **Наочні** методи навчання: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.
- **Практичні** методи навчання: вправи, практичні й дослідні роботи.
- **Активні** методи навчання: сократівська бесіда, дискусія, кейс-стаді (метод ситуацій).
- **Методи інформаційно-телекомунікаційних технологій:** LMS (Learning Management System) програмні додатки для адміністрування навчальних курсів в рамках дистанційного навчання (Classroom, Prometheus, Quizlet, Udemy, EdX, Coursera, Brainly, Khan Academy, СК-12). WhatsApp, Viber, Telegram.

За характером пізнавальної діяльності:

- *пояснювально-ілюстративний* (інформаційно-рецептивний) метод: викладач організує сприймання та усвідомлення учнями інформації, а студенти здійснюють сприймання (рецепцію), осмислення і запам'ятовування її;
- *репродуктивний*: викладач дає завдання, у процесі виконання якого студенти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;
- *проблемного виконання*: викладач формулює проблему і вирішує її, студенти стежать за ходом творчого пошуку (студентам подається своєрідний еталон творчого мислення);
- *частково-пошуковий* (евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності студентів);
- *дослідницький*: викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

Методи навчання відповідно до програмних результатів:

ПРН 3, 5, 6 – навчальна дискусія; робота в малих групах;

ПРН 7, 10, 16 - лекція, навчальна дискусія, інструктаж; індивідуальні роботи, метод проектів; презентація;

ПРН 8, 18 – лекція, проблемне навчання, робота в малих групах; демонстрація, презентація;

ПРН 19 – індивідуальні роботи, рольова гра, імітація;

ПРН 20 – індивідуальні роботи, «мозковий штурм», імітація;

ПРН 21 – індивідуальні роботи, робота в малих групах.

11. Методи контролю

- оцінка вирішення типових завдань;
- письмові контрольні роботи;
- усне опитування під час занять;
- оцінка рефератів по окремих розділах дисципліни з використанням монографічної і періодичної літератури;
- дистанційний контроль;
- іспит.

12. Розподіл балів, які отримують студенти. Іспит

Поточне оцінювання та самостійна робота													Підсумковий тест (екзамен)	Сума балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			Змістовий модуль 4					
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13	40	100
Поточний контроль														
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	8	8	2		38
Контроль самостійної роботи														
	2	2	2	2	2	2	2		2	2	2	2		22

13. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
83–89	B	добре	
75–82	C		
68–74	D	задовільно	
60–67	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--	---

14. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ І ВМІНЬ:

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90–100	A

ставиться, якщо студент:

- ґрунтовно і повно відтворює вивчений матеріал;
- виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;
- викладає матеріал послідовно і правильно з точки зору норм літературної мови.
- вміє застосовувати його для вирішення конкретних професійних завдань.

Оцінка «відмінно» виставляється студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних понять дисципліни і професії, яку вони набувають, виявили творчі здібності і використовують їх при вивченні навчально-програмного матеріалу. Відмінному рівню відповідає правильна й вичерпна відповідь на поставлене питання, в якій студент показав усебічне системне знання програмного матеріалу; засвоєння основної та додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, вивчення яких передбачено програмами дисциплін; уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	83–89	B
	75–82	C

ставиться, якщо студент дає відповідь, що задовольняє тим же вимогам, що й оцінка “5”, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні.

Оцінка «дуже добре» (83–89 балів, B) – вище середнього рівня з кількома помилками – виставляється студентам, які повністю опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою. Оцінка «добре» виставляється студентам, які показують систематичний характер знань з дисципліни і вміють самостійно поповнювати свої знання протягом всього навчання;

Оцінка «добре» (75–82 бали, C) – виставляється студентам, які опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою; таким чином, робота студентами виконана, але з певною кількістю помилок.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	68–74	D
	60–67	E

ставиться, якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень даної теми, але:

- відтворює матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні правил;
- не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів;
- відтворює матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні.

Оцінка «задовільно» (68–74 бали, D) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, виконують завдання непогано, але зі значною кількістю помилок, ознайомлені з основною літературою, яка рекомендована програмою. Задовільному рівню відповідає у цілому правильна відповідь на поставлене запитання (завдання), якщо студент показав достатній рівень знань з основного програмного матеріалу, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарата, показав недостатні знання літературних джерел. Оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили на екзамені помилки при виконанні екзаменаційних завдань, але під керівництвом викладача вони знаходять шляхи їх подолання.

Оцінка «достатньо» (60–67 балів, E) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35–59	FX
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	0–34	F

ставиться, якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу відповідно розділу, допускає у формулюванні правил помилки, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал.

Форми поточного та підсумкового контролю успішності навчання

Форми поточного контролю: усне опитування, письмове опитування.

Форма підсумкового контролю: іспит.

15. Завдання для іспиту

Залік з дисципліни включає виконання студентами індивідуальної роботи. Індивідуальна робота студентів полягає у виконанні індивідуального пошукового творчого завдання та складається з наступних етапів:

- обрання однієї із запропонованих тем;
- теоретичне опрацювання теми через збір, конспектування та анотування наукової літератури;
- аналіз зібраних наукових джерел;
- написання творчого звіту про ступінь розробки даної проблеми в сучасній психологічній теорії та практиці у вигляді наукових тез;
- захист звіту.

16. Питання на іспит

1. Які є бар'єри у запровадженні якісних послуг на рівні громади для дітей з порушенням розвитку / ризиком виникнення порушень у вашому місті / області?
2. Які, на вашу думку, переваги впровадження системи раннього втручання?
3. Наведіть приклад існуючої системи надання послуг для дітей з функціональними порушеннями / ризиком виникнення порушень.
4. Які зміни необхідно здійснити в громаді, щоб досягти мети – впровадження системи раннього втручання?
5. Яке відомство, на вашу думку, може відповідати за формування політики раннього втручання в Україні і чому?
6. Чи забезпечується інтегрований підхід до надання послуг дітям, котрі мають порушення розвитку / ризик виникнення таких, та сім'ям у вашій області / місті / селі? Якщо так, поясніть, як це відбувається. Якщо ні, то чому?
7. Назвіть п'ять ключових елементів для забезпечення функціонування системи раннього втручання, згідно з рекомендаціями Ради Європи. Який елемент, на вашу думку, є найголовнішим для України? Поясніть, чому?
8. Які найперші кроки ви зробили б для впровадження системи раннього втручання на місцевому рівні і чому?
9. Чи змінилися ваші уявлення щодо системи раннього втручання? Якщо так, поясніть.
10. Яких заходів ви можете вжити, щоб якомога більше людей у вашій місцевості/ громаді мали інформацію з даної теми?
11. Система раннього втручання якої країни вам сподобалась найбільше і чому?
12. Який позитивний досвід ви застосували б в Україні?
13. В яких установах та закладах може бути організована послуга раннього втручання?
14. Якою є роль органів місцевої влади та самоврядування для організації послуги раннього втручання?
15. Які підходи до організації послуги раннього втручання можуть бути застосовані в Україні?
16. Що таке соціальне замовлення?
17. Як ви думаєте, які існують виклики у процесі формування політики раннього втручання у вашому регіоні / місті?
18. Які функції, завдання може виконувати громадська платформа відкритого діалогу з раннього втручання?

16. Методичне забезпечення

- робоча навчальна програма дисципліни;
- залікові матеріали;
- конспекти лекцій;
- інформаційно-методичне забезпечення практичних та семінарських занять;
- інформаційно-методичне забезпечення самостійної роботи студентів.

17. Рекомендована література

Основна

1. Заєркова Н.В. Індивідуальне оцінювання дітей з ООП. Технологія портфоліо <https://www.slideshare.net/lanalana63/ss-16336035>
2. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. «Інклюзивна освіта: від основ до практики»: [монографія] К. : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. 152 с.
3. Опис програми раннє втручання / Навчально-реабілітаційний центр «Джерело». Львів 2003. 36 с.

4. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. Київ : 2018. 252 с.
https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvnenavchannya/posibniki/Inclusive_study_Sep17.pdf
5. Формування політики раннього втручання : тренінговий модуль / Кол. авторів : Л. Ю. Байда, Є. Б. Павлова, О. Л. Іванова, Г. В. Кукуруза. К., 2017. 62 с.

Допоміжна

1. Дефектологічний словник: навчальний посібник / за ред. В.І. Бондаря, В. М. Синьова; [упоряд. В. М. Тімашова]. К.: «МП Леся», 2011. 528 с.
2. Дитина зі світу тиші : на допомогу батькам нечуючої дитини : наук.-метод посібник / уклад. Н.А. Зборовська та ін.; за ред. С.В. Кульбіді. К. : «СПКТБ УТОГ», 2011. 328 с.
3. Кузава І.Б. Інклюзивна освіта дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку: теорія і методика: [монографія]. Луцьк, ПП Іванюк В.П., 2013. 292 с.
4. С.П. Миронова. Педагогіка інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. 164 с.
5. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: методичний посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 66 с.
6. Вступ до абілітації та реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності : навчально-методичний посібник. К. : ГЕРБ, 2007. 288 с.
7. Методи з науково доведеною ефективністю. Звіт за 2020 рік / [Електронний ресурс]/2020. Режим доступу до ресурсу [hrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ncaep.fpg.unc.edu/sites/ncaep.fpg.unc.edu/files/mce/documents/EBP%20Report%202020.pdf](https://ncaep.fpg.unc.edu/sites/ncaep.fpg.unc.edu/files/mce/documents/EBP%20Report%202020.pdf)
8. Психологічна модель раннього втручання для дітей з аутизмом: посібник / І. Сухіна І. Риндер, Т. Скрипник Київ-Чернівці: «Букрек», 2017. 192 с.
9. Технологія раннього втручання: принципи, алгоритм, зміст (метод. рекомендації) / Г. В. Кукуруза та ін., Харків. 2017.

Інформаційні ресурси, у т. ч. в мережі Інтернет

10. Integrated Early intervention Teams: www.integralevroeghulp.nl
11. <http://inclusiveearlychildhood.ca/files/2015/01/Underwood-Frankel-2012.pdf>